

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Decimumsextum testimonium ex illis verbis Esaiaë 62. Propter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur. Sectio ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

sed multis etiam aliis, cum de primo Messia in humilitate aduētu differit, de eius celsitudine mentionem facit, veluti cap. 7. cum eius infantiam descripsisset illis verbis, *Butyrum, & mel comeder, ne rerum quoque ignorantia similem reliquis infantibus putaremus, addidit, Vt sciat reprobare malum, & eligere bonum: id est, vt habetur Hebraicè, in sciendo, seu, cum sciat in ea ipsa aetate reprobare malum, & eligere bonum.* Et cap. 8. cum dixisset: *Accessi ad Prophetis sum, & concepit, & peperit filium, qui- bus verbis Verbi in carnatio in Virgine prædicatur, vt fusè disputauimus sect. 17. statim adiunxit: Antequam sciat puer vocare patrem suum, & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia samaria.* Et c. 9. cū dixisset: *Parnulus est nobis, & filius datus est nobis: quia infantis, & paruuli nomen imbecillitatem notare poterat, continuo attexit: Es factus est principatus super humerum eius: quasi diceret: Nemo existimet infantem istum imbecillum esse instar reliquorum infantium, licet enim humeros per aetatem teneros, infantile que habeat, tantum tamen in illis ob latentem diuinitatem robor, fortitudo que inerat, vt totius orbis imperium in iis ipsis infantilibus humeris imperator orbis sustineat. Nec verò Esaias dumtaxat, sed reliqui etiam Prophetae eodem artificio vsi sunt: nam & Abacuch cap. 3. cum Christum in crucem agendam vaticinatus fuisset illis verbis: *Cornua in manibus eius: quàm primum eius aeternitatem, & potentiam magnificis verbis exposuit subiiciens: Ibi abscondita est fortitudo eius, contriti sunt montes seculi, incuruati sunt colles mundi ab itineribus aeternitatis eius.* Id quod in cæteris omnibus procliuè esset ostendere, nihil longius, quàm præfens institutum postulet, progrediendum foret.*

Esai. 7. 15.

Esai. 8. 3.

Esai. 9. 6.

Abac. 3. 4.

Decimum sextum testimonium ex illis verbis Esaiæ 62.

*Propter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur
vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur.*

SECTIO XXXI.

PUlerum quoque est illud apud eundem Esaiam vaticinium, c. 62. *Propter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur:* quod ad primum Messia aduentum pertinere est communis sententia, quam præter alios tradunt D. Hieron. & Cyrill. Alex. in comment. super Esaiam, D. Athan. de communi essentia Patris, Filij, & Spiritus sancti, & alij. De Messia autem sermonem esse manifestum est ex eo, quod *iusti* nomenclatura, qua hoc loco vitur Propheta, propria est Messia: quippe qui in sacris literis *iustus* per antonomasiam appellari consuevit, veluti apud eundem Esaiam cap. 1. *Vocaberis ciuitas iusti, vrbis fidelis: vbi est sermo de Ecclesia, quæ ciuitas iusti nomen iusti, id est, Messia appellanda prædicatur. Hæc, inquit Hier. perspicue de Ecclesia, quæ ciuitas iusti nomen iusti, id est, Messia appellanda prædicatur. Hæc, inquit Hier. perspicue de Ecclesia, quæ ciuitas iusti nomen iusti, id est, Messia appellanda prædicatur. Hæc, inquit Hier. perspicue de Ecclesia, quæ ciuitas iusti nomen iusti, id est, Messia appellanda prædicatur.* *quæ in Dominum creditura est, tam de Indæis, quam de Gentibus propheticus sermo conueniunt. Vrbis autem iusti, hoc est, Domini saluatoris vocabitur: fidem quoque appellant, seu metropolim iuxta septuaginta ostendit ab eis appellandam: qui in Domino crediderunt sunt. Et capite quadragésimo quinto: Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum: & Hier. 23. Hoc est nomen, quod vocabunt eum Dominus iustus noster: & Amos 2. Super tribus sceleribus Israël, & super quatuor non conuertam eum pro eo, quod vendiderit pro argento iustum: quem locum ad literam de venditione Christi, quicquid alij sentiant, intelligendam arbitramur cum Galatino libro quarto Arcanorum Catholice veritatis, capit. 24. & Hadriano Fino libro 6. flagelli*

Esai. 62. 1.

D. Hieron.

Cyril. Alex.

D. Athanas.

Esai. 1. 26.

Esai. 45. 8.

Hier. 23. 6.

Amos 2. 6.

Septuag.

Hier. 23. 6.

Amos 2. 6.

Galatin.

Hadria. Fin.

R. Samuel. contra Iudæos cap. 47. sicut etiam sentit R. Samuel Marrochiamus in epistola doctissima, quam scripsit ad R. Isaac de aduentu Messie cap. 6.

II. Est igitur prima expositio D. Hieronymi, quem cæteri omnes sequuntur, aduentum Messie splendorem, & lampadem accensam nuncupati, quia Christus suo aduentu idololatriæ, & vanarum superstitionum tenebris dissipatis erat vniuersum orbem diuinæ cognitionis, & Euangelicæ doctrinæ lumine impleturus, imo & ipsum Messiam splendorem, lampademque futurum, quæ Hierosolymis primum accensa, pauld post omnes gentes, nationesque illuminaret, iuxta illud

Ioan. 8. 12. Ego sum lux mundi. Quam ob causam subdit Esaias: Et videbunt Gentes iustum tuum, & cuncti reges inelytium tuum, & vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominabit, Et eris corona gloria in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Quasi dicat, inquit Hieronymus, O Hierusalem, & Sion, cuncti Reges videbunt inelytium tuum, qui de tua stirpe generatus est, qui in te exaltatus patibulo omnes traxit ad se, ita ut gentes videant iustitiam eius, quia cunctorum creator misertus est gentibus, & Rex gloriæ illius, qui glorificatus in cruce est, & omnia suo imperio regna subiecit. Denique nequaquam vocabitur Hierusalem, & Sion, sed nomen nouum accipiet, quod os Domini imposuerit, dicens ad Apoc.

Mac. 16. 18. Nomen Christi aurum, nomen nouum. solum Petrum: Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam. Et populus eius nequaquam veteri nomine appellabitur Israhel, sed nouo id est, Christianus. Eritque quasi corona decoris in manu Domini, & quasi diadema regni in manu Dei sui; quando eam coronauerit verba credentium, & diadema imperij, quod Martyres gemmarum suarum varietate distinxerint, fuerit in manu Dei ut filium suum eorum coronet victorius.

III. Sed est altera quoque huius vaticinij interpretatio, quæ superiorem quidem minimè excludit: sed addit tamen quiddam aliud, quod virginitatem sanctissime Deiparæ in conspectu, & partu Christi miraculè declarat: eamque veteres Hebræi tradiderunt, ut testatur Galatin. lib. 7. Arcanorum Catholica veritatis cap. 14. sequiturque est auctor Glossæ interlinealis in eum locum Esaiæ. Ratio autem similitudinis in eo posita est, quod sicut splendor prodit ex sole absque vlla solaris corporis corruptione, & lampas ex admoto igne etiam absque vlla luminis, quod in igne est, incepta, detrimentò que accenditur: ita Christus ex Virgine instar splendoris conseruata Virginis integritate exortus est, & instar lampadis absque vllò virginei splendoris, detrimentò virtute altissimi accensus apparuit, ut Christi ortus ex Virgine nihil aliud, quàm quædam ex incorrupto sole splendoris emissio, & purissima lampadis accensio fuisse videatur. Qua quidem in re temporalis Christi ortus ex Virgine similitudinem quandam habuit cum ortu eiusdem à Patre sempiterno: siquidem etiam à Patre instar splendoris prodisse dicitur à Paulo ad Hebr. 1. vbi eum splendorem gloriæ Patris appellat.

Cum, inquit, sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius. Nec enim nomen splendoris consubstantialitatem, & coæternitatem dumtaxat Verbi cum Patre significat, ut volunt D. Athan. orat. 2. contra Arianos, & serm. 4. contra Arianos, Orig. lib. 1. de op. & D. Cypr. in expositione Symboli Apostolorum, D. Amb. lib. 1. Hexam. c. 5. D. Hier. in c. 3. Abacuch ad illa verba, splendor eius ut lux erit, Euseb. Emis. hom. 1. de Symbolo. Theodoretus in comment. super epist. ad Hebræos, & alij: sed etiam infinitam illam puritatem, & pulchritudinem, qua per æternam generationem exit à Patre. Hanc enim ob causam candor lucis æterna dicitur Sapient. omnipotentis Dei hæcra, & ideo nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis æterna, & speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. Sic igitur etiam ex Virgine tanquam splendor summa puritate, pulchritudineque exortus est:

q uid

Galat. Interli. Ortus Christi ex Virgine, tanquam purissima lampadis accensio.

Heb. 13. Similis fuit ortus eiusdem à Patre sempiterno. D. Athan. Orig. D. Cypr. D. Ambros. D. Hieron. Abac 3. 4. Euseb. Emis. Theolo. Sap. 7. 15.

VIE
Apoca
17

quid enim pulchrius, quid purius cogitari potest, quam ex pulcherrimo sole fulgentissimi splendoris egressus? Accedit & alia ratio D. Athanasij in epist. de decretis Nicænz Synodi, idcirco aternam Verbi generationem egressum splendoris à sole conferti, quia: *Quemadmodum, inquit, solidam manens non minuitur radiis ab ipso effusus: ita nec substantia Patris mutationem perpeffa est, cum habeat suam ipsius imaginem filium.* Quæ ratio maximè etiam quadrat in partum Virginis, sic enim edidit filium, ac si splendorem emitteret, hoc est, nullam patiens suæ integritatis, puritatisque iacturam.

Eodem quoque spectavit Regius vates Psal. 109. cum dixit: *In splendoribus sancti.* Et eorum ex utero ante Luciferum genuite, ubi sanctorum, neutrius generis est, ut patet ex textu Hebræo, qui habet *קדש* hoc est, ad verbum, *In decoribus sanctitatis:* nomen enim *קדש* sanctitatem, & sanctificationem significat, veluti Psal. 92. *Domum tuam decet sanctitudo:* & Psal. 113. *facta est iudea sanctificatio eius.* Porro hic locus triplicem habet sensum literalem: vnus est de æterna Christi generatione, qua Deus est, ut perspicuum est ex Paulo ad Hebr. *Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filium meum es tu: ego hodie genui te?* Sic enim Tertull. libro contra Praxeam, cap. 7. & 11. D. Chrysost. D. Ambros. Theophylactus, D. Thom. in comment. super epist. ad Hebr. Theod. & ferè reliqui interpretes apud Dauidem locum accipiunt, idque est & contextui, & insinuo Pauli congruentius. Cum enim paulo post de temporali Christi generatione esset dicturus, meritò prius aternam explicauit, ut vtramque Christi generationem complecteretur. Alter est de resurrectione Christi, quæ fuit quadam veluti regeneratio, quo nomine etiam generalis hominum resurrectio censetur, Matth. 19. *Nos, qui secuti estis me in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue.* Hoc sensu afferitur à Paulo Act. 13. *Nos, inquit, vobis annunciamus eam, quæ ad patres nostros promissa facta est, quoniam hanc Deus adimpleuit filio nostro resuscitans Iesum, sicut & in Psal. 2. dictum est: Filius meus et tu: ego hodie genui te.* Eodem modo accipitur à D. Hilario in comment. eius Psal. & D. Ambros. libr. 3. de Sacramentis. Tertius denique est de temporali Christi generatione, ortuque ex virgine, quemadmodum Tertull. lib. 5. contra Marcionem cap. 9. D. Ioan. Damasc. orati. de natiuit. Mariæ, Theod. & Oecumen. in Paulum interpretantur, & D. August. in comment. eius Psal. ubi de vtraque Christi generatione locum intelligit, & postquam de æterna disseruisset, adiungit: *An vultis, inquit, ut ipsum Dauid respiciamus, qui Dominum suum dixit filium suum? Si ergo ipse loquitur, forte ipse potuit dicere: Ex utero ante Luciferum genuite, ex utero virginis. Si enim illa virgo ducens propagationem de carne Dauid, ex illa utero natus est Christus, tanquam ex utero genuite à Dauid: ex utero, qui masculus non accessit: Ex utero, quia salus ex solo utero, Ergo ex utero, inquit ille, qui cum Dominum suum dixerat: ex utero ante Luciferum genuite. Et hæc ipsum ante Luciferum signatè dictum, & propriè dictum, & sic impletum: noctu enim natus est Dominus ex utero Virginis Mariæ, indicant testimonia Pastorum, qui vigilias exercebant super gregem suum. Ex utero ante Luciferum genui te: Iuxta hanc igitur tertiam expositionem non video, cur Regius Propheta in temporali Christi ortu explicatio splendoris, & sanctitatis meminerit, nisi quia instar splendoris maxima cum puritate, sanctitateque ex Virgine matre prodierit. In splendoribus, inquit, sanctitatum, seu ut alij vertunt, in pulchritudinibus genuite. Nec enim vna tantum pulchritudo, sed multe pulchritudines in ortu Christi ex Virgine extiterunt: nec vnus dumtaxat splendor, sed multi fulgentissimi splendores radiarunt. Vna videlicet pulchritudo, vnusque splendor fuit nasci hominem Deum: altera pulchritudo, alterque splendor ex matre virgine procreari. Atque hæc ex Esaiâ*

D. Athan.
Eterni Pa-
tris substan-
tia per Esaj
generatione
manet eadē:
nō minuitur.
IV.
Psal. 109 3.
Eiusdem loco
triplex lite-
ralis sensus.
Psal. 92. 5.
Psal. 113. 2.
Hebr. 1. 5.
Tertul.
D. Chrysost.
D. Ambros.
Theophyl.
D. Thom.
Theodore.
Mat. 19. 29.
Act. 13. 32.
Psal. 2. 7.
D. Hilar.
D. Ambros.
Tertull.
D. Io. Dam.
Theod.
Oecumen.
D. August.
Psal. 109. 1
In Christi or-
tu non vna,
sed multe
pulchritudines.

sufficiunt: nonnulla enim alia eiusdem non ita luculenta, & illustria testimonia consulto prætermisimus: nunc ad reliquos Prophetas transeamus.

Testimonium 17. ex illis verbis Hierem. 31. *Vsquequo delicias dissolueris filia Vaga? quia creavit Dominus novum super terram. Fœmina circumdabit virum.*

SECTIO XXXII.

I. **H**abemus hoc loco non iam amictam sole mulierem, sed solem ipsum amictum muliere: *Fœmina*, inquit, *circundabit virum*. Vtrumque sane prodigiosum, sed eodem tamen siue mulieris ex sole, siue solis ex muliere amictus reuoluitur: siquidem utrovis modo dicamus, semper eadem sanctissimæ Virginis in conceptu, & partu Christi integritas explicatur. Quamquam hoc Hieremias vaticinium ad conceptum potius pertinet, cum Christus à Virgine in utero gestabatur: tunc enim fœmina virum circumdedit, & nouo quodam prodigio solem ipsa amicit, ut paulò post docebimus: Principio statuentur a germanam lectionem ex Hebræo esse eam; quam reddidit D. Hieron. eamque secuti sunt Symmachus, & Aquila, ut auctor est idem D. Hieronymus in comment super Hieremiam. Nam Septuag. aliter translulerunt, videlicet: *Vsquequo conuerteris filie de ipsa: quonia creauit Dominus salutem nouam: in salute tua circumdabit te homine.* Sic enim eam citat Hieron. tametsi Theodoretus legit: *et Kueios eis, et metas eis, et teo d' teo in ypsa* id est, *De Dominus in salute in plantatione nouam*, Theodotio autem: *Creauit Dominus salutem nouam, in salute circumdabit homo.* Ceterum Hebraicè planè est, ut Hieronymus translulit, id quod nec ipsi Hebraei inficiari possunt. Tunc uero luculente ostenditur sanctissimæ Deiparæ in conceptu Christi illibata uirginitas, eum dicitur: *Creauit Deus nouum super terram: Fœmina circumdabit virum*, videlicet in utero. Nam si ea fœmina ordinario concipiendi modo filium etiam in utero gestatara, quid miraculi, nouitatisque contingeret, quare cum Dominus polliceatur se nouum quoddam, ad mirandum que prodigium esse futurum, palam est istiusmodi fœditatem, de qua est sermo, conseruata omnino integritate concepturam fuisse. Id quod emphatico *circundandi* uerbo Propheta explicauit, uere enim Virgo beatissima filium utero omni ex parte perfecte circumdedit, ipsa uindique clausa, atque integra, que nullius uiri patuit congressu, nec filium à uinculo cepit, sed intus Spiritus sancti uirtute acceptum, uindique utero circumplexa est. Qui filius, quouiam in primo ipso conceptionis instanti diuinam uidit essentiam, more que nostro rationis usum habuit, & cumulatissimam rerum omnium scientiam, uir non aetate, sed cognitione, maturitate, prudentia appellatur: unde Hebraicè est nouum *geber*, quod uirilem fortitudinem, robur que declarat, ut duplex supra nateram miraculum, atque prodigium hoc uno uaticinio Hieremias complexus sit: unum quod fœmina quaedam absque ulla uiri opera filium conceptura esset: alterum, quod eiusmodi filius etiam cum matris utero gestaretur, quoad aetatem quidem infans, sed quoad cognitionem tamen perfectus planè uir esset futurus.

D. Hieron. Symmach. Aquila. Septuag. Lectionum uarietas. Theodoretus Theodoro.

Deipara illibata uirginitas.

Christus in matre utero fuit perfectus uir.

D. Hieron.

Sic in primis locum intellexit D. Hieron. in comment. super Hierem. *Uque, quo Virgo Israel negligentia dissolueris. Et profundo errore uagaberis? Respice, qua ditatus sum, et unde tibi tanta beatitudo expectanda sit: attende, audet, quod nunquam ante cognoueris. Nouam rem creauit Dominus super terram: Absque ulla semine, absque*

VIE
Apoc.